

L.

Z.

P.

K.

Sprawozdanie

Z DZIAŁALNOŚCI

Lubelskiego Związku Pracy Kulturalnej

ZA CZAS OD 1.III.1935 DO 1.I.1936

LUBLIN, STYCZEŃ 1936

L.

Z.

P.

K.

Sprawozdanie z działalności L. Z. P. K.

za czas od 1.III.1935 r. do 1.I.1936 r.

1. Pierwszy okres pracy L. Z. P. K., z którego złożyliśmy publiczne sprawozdanie w prasie miejscowej oraz w specjalnie wydanej broszurze, trwał od 22.I.34 r. do 1.III. 35 r. Obecne sprawozdanie obejmuje okres zaledwie 9-cio miesięczny z powodu konieczności wejścia na normalną drogę rocznej gospodarki według lat kalendarzowych. Dopiero rok bieżący — 1936 — będzie kadencją normalną pod względem sprawozdawczym. Sprawozdanie niniejsze jest mniej obfite, niż poprzednie, także i z tego powodu, że na wiosnę i w lecie zawsze przypada okres osłabienia wszelkich akcji kulturalnych w miastach. *Rok 1935, data przelomowa w życiu Polski, pamiętna śmiercią Józefa Piłsudskiego, odbił się także głębokim wstrząsem w pracach L. Z. P. K.* Na uroczystym żałobnym posiedzeniu Rady i Zarządu Związku w dniu 16 maja 35 r. postanowiono nadać nazwę im. Józefa Piłsudskiego mającemu powstać Domowi Pracy Kulturalnej; ustanowiono nagrodę imienia Marszałka za wybitną regionalną działalność kulturalno-społeczną, oraz zdecydowano urządzić wystawę pamiątek z pobytu Marszałka na terenie wojew. Lubelskiego. Do wykonania tych decyzji przystąpił Zarząd zaraz we wrześniu.

2. Do L. Z. P. K. w dalszym ciągu należały wszystkie te same instytucje i organizacje, co i w r. ub., w liczbie 12. Rada Związku składała się z następujących osób, delegatów poszczególnych członków, t. j. instytucyj i organizacyj:

1. Zarząd m. Lublina — *Prezydent J. Piechota*
2. Wydział pow. Lub. — *W. Krzeszowski*
3. Biblioteka im. H. Łop. . . . — *St. Oczkowski*
4. Muzeum Lub. — *St. Dylewski*
5. Zw. Naucz. Polsk. — *W. Helman*
6. Zw. Pr. Obyw. Kob. — *M. Ziemska*
7. Stow. Techników w. Lub. . — *inż. L. Chelmiński*
8. Tow. Przyj. Nauk — *dr. L. Kamykowski*
9. Lub. Tow. Mił. Książki . . — *ks. dr. L. Zalewski*
10. Lub. Tow. Muzyczne . . . — *R. Pęczalski*
11. Zw. Literatów w Lublinie . — *K. A. Jaworski*
12. Zw. Teatrów i Chórów Lud. — *dr. St. Papierkowski*

Zarząd Związku stanowili:

Dr. Feliks Araszkiwicz, prezes

Dr. Zygmunt Kukulski, vice-prezes i skarbnik

Dr. Ksawery Piwocki, sekretarz (do 1.XI.35 r.)

Wojewoda dr. Józef Różniecki

Kurator Stanisław Lewicki

Dr. Zygmunt Kozłowski

Jadwiga Firewiczowa

Marja Strawińska

Inż. Eugenjusz Górecki

Członkowie
Zarządu

Inż. Bohdan Kelles Krauze — przewodn. Komisji Plastycznej

Prof. Konstanty Chomicz — „ „ „ Odczytowej

Rada Związku odbyła w okresie sprawozdawczym 2 posiedzenia, Zarząd — 6, a jedno było wspólne Rady i Zarządu.

Komisja Rewizyjna w składzie: *ks. dr. L. Zalewski*, *L. Pawłowski*, *St. Dylewski* i *Jan Dańkowski*, odbyła dwa posiedzenia.

3. Zestawienie rachunkowe L. Z. P. K. za czas od 1.III.35 do 31.XII.35 r.

Przychód

Rozchód

	Zł.	gr.		Zł.	gr.
Wpis i składki	110	—	Administracja	589	37
Ordynacja Zamojskich . .	6.000	—	Tow. Przyj. Nauk	1.000	—
p. Radzyمیński	100	—	Zw. Teatr. i Ch. Lud. . .	1.000	—
p. Papiewska Marja	200	—	Towarzystwo Muzyczne . .	550	—
Powsz. Zakład Ubezp. . . .	500	—	Zw. Literatów („Kamena”)	300	—
Zarząd T. N. S. W.	25	—	Nagroda im. J. Piłsudskiego	1.000	—
Wojew. Fund. Pracy	10.000	—	Ekrany	80	—
Akcja zbiórkowa naucz. . .	20.406	66	Różne	436	—
Cukrownia „Lublin”	1.500	—	Komisja Artystyczna . . .	830	20
Sprzedaż cegiełek	4.008	10	Fundusz Budowl.	45.711	02
Biblioteki Ruchome	27.709	37	Biblioteki Ruchome	24.973	97
Komisja Artystyczna	429	81		75.973	56
Odsetki	505	93	Kasa	4,34	
	71.694	87	P. K. O.	8.002,96	
<u>Zysk z r. 1934/35</u>	<u>39.192</u>	<u>99</u>	Bank Gosp. Kr.	26.907,—	
	110.887	86		34.914	30
				110.887	86

Skarbnik: *Dr. Zygmunt Kukulski*.

4. **Preliminarz budżetowy, opracowany przez Zarząd na rok 1936 (od 1.I.36 do 31.XII.36 r.).**

Przychód.

Rozchód.

	Zł.	gr.		Zł.	gr.
Wpisowe od członków	200	—	Fundusz Budowlany	75.400	—
Subw. Wydz. Wojew.	5.000	—	Pożyczka hip. Muzeum	3.500	—
„ Zarządu m. Lublina	5.000	—	Biblioteki Ruchome	17.000	—
„ Banku Polskiego	5.000	—	Subwencja Tow. P. Nauk	1.000	—
„ Ordyn. Zamojskich	2.500	—	Subw. „Kamienie”	300	—
„ Min. W. R. i O. P.	10.000	—	Komisja artyst -odeczyt.	800	—
Biblioteki Ruchome	17.000	—	Nagroda lit. im. B. Prusa	1000	—
Zw. Naucz. Polsk.	5.000	—	Administracja	600	—
Akcja zbiórkowa	15.000	—	Różne	400	—
Różne	385	70			
	65.085	70			
Kasa	4.34				
B. G. K.	26.907.—				
P. K. O.	8.002.96	34.914			30
	100.000	—		100.000	—

5. **Budowa Domu Pracy Kulturalnej im. Józefa Piłsudskiego.** W wyniku przetargu ograniczonego, rozstrzygniętego w dniu 20 sierpnia 1935 r., została wybrana firma W. Szczepański i S-ka, Lublin, ul. Krak.-Przedmieście 36, z którą zawarto umowę na wykonanie robót przy budowie Domu Pracy Kulturalnej w stanie surowym pod dach.

Sumę umowną określono na zł. 114.226,58 na podstawie kosztorysu ofertowego firmy.

Do robót przystąpiono w dniu 3 września 1935 r. na podstawie polecenia przewodniczącego Komitetu Budowy, p. Kuratora Stanisława Lewickiego.

Roboty rozpoczęto od burzenia istniejącego na terenie budynku murowanego parterowego i plantowania terenu pod nowoczesny gmach.

Jednocześnie firma sprowadzała materiały budowlane i organizowała budowę. W dniu 10.IX.35 przystąpiono do wytyczania budynku na gruncie i kopania fundamentów.

W tym czasie rozebrano mury budynku starego, materiał posortowano i ułożono na placu budowy. W czasie rozbiórki fundamentów

i wykopów natrafiono na mury, pochodzenia obcego, z budynków, które były w ciągu wieków na tym miejscu wznoszone. Mury te zostały usunięte przez wyrąbywanie. Wykopy, prowadzone w poszczególnych miejscach do głębokości 4.00 m., wykazały bardzo niejednolity układ warstw ziemnych na dłuższych przekrojach, co spowodowało konieczność zastosowania wierceń próbnych.

Polecenie na wykonanie wierceń zostało wydane w dniu 14.IX.1935.

Rozpoczęte wiercenia wykazały w wielu miejscach zanieczyszczenie gruntu na znacznych głębokościach cegłą i gruzem.

Rezultaty wierceń były systematyzowane w formie próbek i prowadzone były właściwe protokoły i tabele.

W dniu 17.IX.35 na głębokości 5.30 m. wykopano kamienną kulę armatnią, która została przekazana przewodniczącemu Kom. Bud.

W dniu 18.IX.35 natrafiono na głębokości 6 metrów na stare sklepienie podziemne częściowo zasypane.

W dniu 18.IX.35 odnaleziono na głęb. 1.90 m. resztki pieca do wypalania garnków i kafli.

W dniu 20.IX.35 na skutek inicjatywy kierownika budowy została zaproszona na teren budowy komisja pod przewodnictwem Przewodniczącego Kom. Budowy w składzie p.p. inż. Kędzierskiego, Zamorowskiego i Krauzego celem zbadania odnalezionych piwnic i określenia gruntu oraz omówienia ewentualnych zmian w sposobie fundowania w zależności od zmienionych warunków terenowych w stosunku do przewidywanych.

Komisja po dwukrotnej obecności na terenie budowy pozostawiła protokół z datą 1.X.1935 r. w którym uważa za konieczne, by, z uwagi na znaczną różnorodność gruntu, oddzielić składnicę biblioteczną na całej wysokości od reszty budynku i fundować oddzielnie, w pozostałych częściach gmachu zastosować wzmocnienie gruntu za pomocą łań betonowych z betonu gruzowego oraz zastosować konstrukcje żelbetowe, rozkładające ciśnienie jednostajnie na grunt.

W okresie kopania fundamentów wykonano ogółem 40 otworów wiertniczych. W tym samym czasie wykonano próbne obciążenie gruntu odkrytego, osiągając dobre wyniki.

W okresie początkowym robót przeprowadzono próby badania materiałów budowlanych, piasku i żwiru na podstawie ustalonych norm, oraz ustalono stosunki mieszania piasku i żwiru dla betonu na podstawie przeprowadzonych prób przesiewu kruszywa i krzywych przesiewu, oraz ustalono proporcje składników betonu wg. poz. kosztorysu. Rezultaty ujęto w protokoły, stwierdzone przez obecnych.

W dniu 29.IX.35 rozpoczęto betonowanie fundamentów betonem gruzowym — gruzu użyto z rozebranego starego budynku.

W dniu 12.X.35 rozpoczęto roboty murarskie, poczynając od narożnika południowo-wschodniego.

W dniu 18.X zostało zakończone betonowanie podstaw z betonu gruzowego pod ławy żelbetowe i mury i przystąpiono do zbrojenia ław żelbetowych i belki żelbetowej, przenoszącej obciążenie od ściany zewnętrznej na dwie umocnione opory ponad miejscem, gdzie w przeszłości musiała być studnia, gdyż wiercenie prowadzone do głębokości 15.50 mtr. nie wykazały dobrego gruntu.

W dniu 23.X natrafiono na jeszcze jedno sklepienie podziemne na głębokości 4.50 m. poniżej terenu, które przecięto i fundament z betonu gruzowego ustawiono na gruncie stałym.

W dniu 26.X rozpoczęto betonowanie ław fundamentowych żelbetowych; jednocześnie prowadzone było murowanie ścian i gięcie żelaza do dalszych konstrukcyj żelbetowych.

W dniu 31.X układano izolację poziomą z asfaltu.

W dniu 6.XI.35 r. komisja, powołana przez Komitet Budowy w składzie vice-przewodniczącego inż. Góreckiego, kierownika budowy, i inż. Korczyńskiego, ustaliła brzozy dla centralnego ogrzewania.

W dniu święta narodowego 11 listopada odbyło się uroczyste poświęcenie kamienia węgielnego z udziałem pana wojewody dr. J. Roźnieckiego, przedstawicieli władz i organizacji społecznych. Poświęcenia dokonał J. E. ks. biskup M. Fulman, przemawiali prezes L. Zw. Pr. Kult. dr. F. Araszkiewicz i prezes Tow. Muzeum Lub., St. Dylewski. Akt erekcyjny zamurowano w zbiegu zewnętrznej ściany południowej i wschodniej ściany czytelni bibliotecznej.

W czasie uroczystości mury części środkowej budynku były wyprowadzone do wysokości 2 m. powyżej terenu, w składnicy bibliotecznej było wykonane szalowanie i zbrojenie ław betonowych.

W dniu 17.XI ukończono betonowanie ław żelbetowych pod składnicą biblioteczną, w dniu tym wykonano 3 walce kontrolne z betonu używanego do budowy.

W dniu 19.XI rozpoczęto murowanie sklepień krzyżowych oraz rozpoczęto układanie belek żelaznych nad parterem części głównej, rozszalowano ławy żelbetowe w składnicy bibliotecznej i przystąpiono do szalowania i zbrojenia słupów i stropu w kotłowni.

Jednocześnie prowadzone były nadal roboty murarskie i montowanie belek żelaznych nad parterem.

W dniu 5.XII.35 r. przystąpiono do zabetonowania konstrukcyj żelbetowych w kotłowni, którą to robotę ukończono w ciągu jednego dnia, pracując do późnych godzin wieczornych przy sztucznym świetle.

Do dnia 11.XII.1935 roku doprowadzono mury części środkowej i wschodniej do wysokości ponad okna I piętra, oraz zmontowano belki żelazne nad parterem.

W dniu tym roboty murarskie wskutek zbliżającej się zimy i znaczniejszych przymrozków zostały przerwane.

Prowadzone nadal były tylko roboty około szalowania stropu nad czytelnią i gięcie żelaza oraz zbrojenie. Roboty te są obecnie ukończone i pozostawione dla późniejszego zabetonowania.

Wszystkie konstrukcje zostały na zimę zabezpieczone, a mury nakryte deskami oczekują wiosny.

SKŁAD OSOBOWY KOMITETU BUDOWY DOMU PRACY KULT. L. Z. P. K.

Przewodniczący — *kurator Stanisław Lewicki*

Vice-przewodn. — *inż. Eug. Górecki*

Delegat techniczny — *inż. Bohdan Kelles-Krauze*

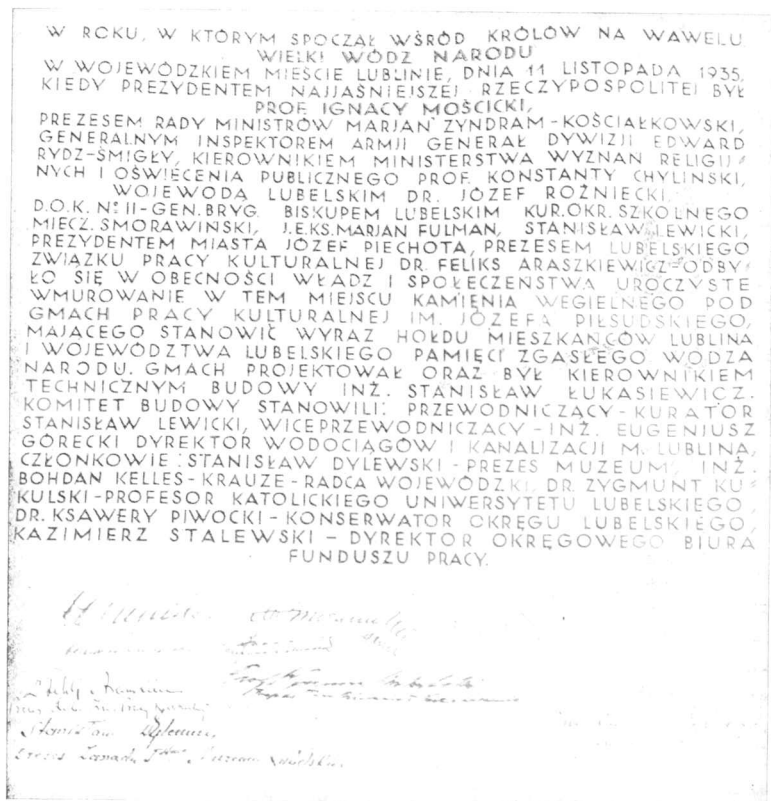
Kier. Budowy — *inż. Stanisław Łukasiewicz.*

Członkowie: dyr. woj. Funduszu Pracy — *Stalewski Wł.*

Z ramienia Zarządu L. Z. P. K. — *dr. Zygmunt Kukulski*

„ Tow. Muzeum — *prezes St. Dylewski*

Sekretarz Komitetu — *Marjan Uliński.*

Podobizna fotograficzna aktu erekcyjnego Domu Pracy Kulturalnej im. Józefa Piłsudskiego.

6. Zbieranie funduszków na cele Związku, przedewszystkiem na Dom Pracy Kulturalnej.

W okresie sprawozdawczym uzyskaliśmy następujące sumy na cele Związku: z akcji cegielkowej 4.008 zł., w czem zebrane przez Związek Nauczycielstwa Polskiego 1.350 zł., subsydjum od Zarządu Ordynacji hr. Zamojskich 6.000 zł., cukrowni „Lublin” 1.500 zł., Powsz. Zakładu Ubezpieczeń 500 zł., Woj. Fundusz Pracy 10.000 zł., i od nauczycielstwa oraz urzędników K. O. S. Lub. 20.406 zł. w związku z uczczeniem pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego. Należy nadmienić, iż 25% wszystkich sum, zebranych dotychczas na Budowę Domu Pracy Kulturalnej, stanowią fundusze, ofiarowane przez nauczycielstwo, a szczególnie nauczycielstwo szkół powszechnych. Za ten cenny, ideowy wysiłek składamy na tem miejscu gorące podziękowanie nauczycielstwu Woj. Lubelskiego.

Całość zbiórki cegielkowej za okres 2 lat wynosi 16.427 zł., w czem od mieszkańców m. Lublina zaledwie 1990 zł. i to ze sfer stosunkowo najmniej zamożnych.

7. Organizacja życia kulturalnego miała w r. 35-ym nieco inny charakter, niż w pierwszej fazie istnienia Związku. Stosownie do Statutu, Związek bezpośrednio objął tylko te funkcje, które nie mogły być wykonywane przez poszczególnych członków Związku, kładąc największy nacisk na pracę możliwie stałą poprzez swoich członków. Tak więc, jako samodzielne komisje pracowały: komisja Odczytowa i Plastyczna oraz Biblioteki Ruchome we współpracy z panem Kuratorem, jej przewodniczącym. Wydaje się nam, że w chwili obecnej odpowiednie kierunki pracy kulturalnej weszły we właściwe łożyska. Akcja muzyczna na terenie Lublina została w sposób planowy przemyślana (reaktywowano orkiestrę symfoniczną) przez Tow. Muzyczne i częściowo, stosownie do planu, wykonana; z przewidzianych 12 koncertów na sezon 35/36 odbyły się 4; akcja koncertowa O. R. M. U. Z-u, których organizację przeprowadzał na całym terenie Województwa Zw. Pracy Obywatelskiej Kobiet, odbywała się normalnie, dając po kilka koncertów (2, 3) w kilkunastu ośrodkach (12) powiatowych województwa, cieszących się dużą frekwencją i zainteresowaniem; praca ta nosi cechy stałości już drugi rok. Akcja odczytowa popularno-naukowa, zorganizowana przez komisję odczytową Związku pod kierunkiem prof. Chomicza w okresie 3 miesięcy ub. r. dała w rezultacie 30 odczytów w 19 ośrodkach prowincjonalnych przy pomocy 11 prelegentów; frekwencja przeciętna 100 osób (od 30 do 300). Ogromnem ułatwieniem w tej akcji była współpraca techniczno-organizacyjna Zarządu Wojew. Rodziny Policyjnej z p. St. Izydorczykową na czele.

Praca ta szła na zasadach wybitnie demokratycznych, wstęp wynosił 10 gr., a nie mogący i tej kwoty opłacić wchodziłi bezpłatnie. Ze względu na powodzenie tych odczytów, akcja w przyszłym sezonie 36/37 będzie musiała być rozszerzona na obszerniejszej platformie współpracy z organizacjami, mającemi oddziały powiatowe. Z inicjatywy Związku Tow. Przyjaciół Nauk urządziło dn. 20 listopada 1935 r. ruropczystą akademję ku czci Stefana Żeromskiego w dziesiątą rocznicę jego śmierci, a także odczyt światowej sławy uczonego, profesora Tadeusza Zielińskiego o wykładach lozańskich Mickiewicza. Nieczynny od dwu lat Związek Literatów Lubelskich powołano do życia przy pomocy poety, Józefa Łobodowskiego pod koniec roku 35-go. Już w grudniu odbył się odczyt z ramienia Zw. Literatów znakomitego pisarza Michała Chorońskiego p. t. *Szpital Czerwonego Krzyża*. W najbliższej przyszłości ma być czynna stała akcja Związku Lit. w formie cotygodniowych wieczorów dyskusyjnych literackich, urządzanych wespół z Kołem Polonistów Tow. Przyj. Nauk w lokalu Muzeum. Rozpoczął ją wieczór, poświęcony nowej serji nieznanych listów B. Prusa, omówiony przez Dr. Feliksa Araszkiewicza. Oddział Kultury przy Zarządzie Miejskim wykazał w r. 35 inicjatywę, powołując Uniwersytet powszechny im. Żeromskiego, oraz wprowadzając przedstawienia popularne Teatru Wołyńskiego po bardzo niskich cenach. Kilka organizacji, członków Związku, nie wykazało inicjatywy w roku sprawozdawczym przeważnie z braku funduszy, np. Muzeum lubelskie, nb. zaabsorbowane nowym układem stosunków prawnych naskutek rozpoczęcia budowy Domu Kultury.

Tow. Przyjaciół Nauk przygotowuje szereg wydawnictw na 10-lecie swego istnienia czyli na r. 1937. Zw. Teatrów i Chórów Ludowych nie przejawiał w r. 1935 większej aktywności po ubiegłym wysiłku 1934 r. w postaci *Wesela lubelskiego*, które istotnie przyniosło wielki sukces artystyczny i ideowy. Komisja Plastyczna jesienią 1935 r. nawiązała stały kontakt ze sferami artystycznymi Krakowa, w rezultacie czego w dniu 19 stycznia 1936 r. otwarto wystawę plastyczną w Lublinie. Komitet Nagrody za regionalną działalność kulturalno-społeczną im. Marszałka Józefa Piłsudskiego przyznał pod przewodnictwem delegata Ministra W. R. i O. P., kuratora St. Lewickiego, i Rady Związku (jako członków jury) nagrodę w kwocie 1.000 zł. pani Marji Papińskiej, dyrektorce Seminarjum dla Wychowawczyń Przedszkoli, za całokształt jej 40-letniej działalności kulturalnej, społecznej i oświatowej.

Nagroda została uroczyście wręczona dnia 11 listopada przez prezesa Związku podczas uroczystości wmurowania aktu erekcyjnego Domu Pracy Kulturalnej im. Józefa Piłsudskiego i poświęcenia kamienia węgielnego przez J. E. ks. biskupa M. Fulmana. Powołany decyzją Zarządu z dnia 16 maja Komitet Wystawy Pamiątek z życia i działal-

ności Marszałka Józefa Piłsudskiego na terenie woj. lubelskiego pod przewodnictwem vice-prezydenta Bolesława Liszkowskiego przystąpił do gromadzenia eksponatów na wystawę, która odbędzie się w pierwszą bolesną rocznicę śmierci Wodza Narodu, 12 maja 1936 roku. Akcja Bibliotek Ruchomych z niesłabnącą energią rozwijała się nadal pomyślnie. Do istniejących 100 kompletów, po 75 książek każdy, przybyło w roku sprawozdawczym nowych 65 kompletów za sumę prawie 20 tys. złotych, uzyskanych częściowo od rządu, częściowo od samorządów powiatowych i gminnych. Praca ta rozwija się pięknie i posiada ogromne wartości społeczne w terenie; cieszy się zrozumieniem i poparciem zorganizowanych czynników wiejskich.

Akcja propagandowa Związku była dość słaba, mamy jednak nadzieję, iż w r. 1936 sprawa pójdzie zupełnie inaczej dzięki przystąpieniu do L. Z. P. K. Syndykatu Dziennikarzy Lubelskich z red. Gralewskim na czele. (13.I.1936 r.).

Komisja Rewizyjna L. Zw. Pracy Kulturalnej w osobach ks. dr. Ludwika Zalewskiego i prezesa St. Dylewskiego na posiedzeniu, odbytem dnia 21 stycznia 1936 r., zbadawszy stan kasy, ksiąg i dowodów kasowych, stwierdziła zgodność księgowania z poszczególnymi dowodami przychodu i rozchodu, brak jakichkolwiek uchybień, oraz wykonanie preliminarza budżetowego zgodnie z planem i w ramach faktycznych wpływów. Podkreśliła ofiarność szeregu instytucyj i osób na rzecz Związku, wyróżniła rozpoczęcie budowy Domu Z. P. K. im. Józefa Piłsudskiego, oraz dodatnie wykonanie i osiągnięcie celów zamierzonych przy prowadzeniu „Bibliotek ruchomych”. Wziąwszy to pod uwagę, Komisja Rewizyjna zamknęła swoje czynności wnioskiem o udzielenie absolutorjum Zarządowi Z. P. K. za działalność w okresie sprawozdawczym, t. j. od 1.III do 31.XII 1935 r. Protokół podpisali: ks. dr. L. Zalewski i St. Dylewski.

